

Klimaforhandlinger. Ny teknologi må erstatte fossilt brensel. Er det da nok å forhandle kun om utslipp?

Blir det grønn teknologi av kvoter?

Ukeslutt

Bård Harstad, professor, Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

Om en drøy uke starter neste runde med klimaforhandlinger i Doha. Over forhandlingsbordet er det først og fremst kvoter som skal diskuteres, på tross av at det bare er ny og grønn teknologi som kan opprettholde vårt konsum uten fossilt brensel.

At ny teknologi er nødvendig, ble opplest og vedtatt både i Durban i fjor og i Cancun året før. Det ble også enighet om en teknologi-mekanisme og et teknologifond, men midlene skal først og fremst brukes til å overføre eksisterende teknologi til utviklingsland. Det er dessverre vanskelig å kvantifisere forskning og utvikling, og heller ikke lett å plukke vinnere før oppfinnelsene har skjedd. Cancun-avtalen (§114) sier dessuten klart at de «teknologiske behovene må bli bestemt nasjonalt, avhengig av nasjonale forhold og prioriteringer». Med andre ord vil de neste internasjonale klimaforpliktelser i beste fall omfatte kvoter for utslipp.

En utslippsavtale vil bare adressere en brøkdel av løsningsen, hevder kritikerne. Optimistene, derimot, håper at en avtale om utslipp er nok til å tvinge frem ny teknologi.

Strategiske investeringer

En utslippsavtale vil påvirke investeringslysten i grønn teknologi. Men hvorvidt påvirkningen er positiv eller negativ, er avhengig av avtalens utforming.

En tøff og langsiktig avtale vil gjøre det både nødvendig og lønnsomt å utvikle energibesparende teknologi, renseteknologi og alternative energikilder. Betalingsvilligheten for slik teknologi vil bli stor om muligheten til å bruke fossile brenslers sterkt begrenses ved kvoter eller skatter. Desto færre kvoter, og jo lengre avtalens tidshorisont er, jo større vil investeringene måtte bli.

En kortsiktig avtale, derimot, kan ha en negativ effekt på investeringer. Årsaken er at myndighetene i de enkelte land vil finne det lite strategisk å kjøpe eller støtte utviklingen av ny teknologi i forkant av nye forhandlinger. Mange husker kanskje hvordan

Om avtalen blir kortsiktig, er det ekstra viktig at den krever store utslippskutt, skriver Bård Harstad. FOTO: CHARLIE RIEDEL

Polen for noen år siden argumenterte for at Danmark skulle ta de største kuttene internt i EU; Danmark hadde jo allerede denne flotte vindmølleteknologien, og det var både smart og rettferdig at de kuttet mest. Om en er godt rustet for en klimaavtale, vil opposisjonene kreve mer. I forkant av nye forhandlinger vil hvert land derfor finne det strategisk å avvente sin satsing på grønn teknologi. Dette kan medføre at investeringene faller om vi har kortsiktige avtaler – selv sammenlignet med en situasjon uten avtale. Kortsiktige avtaler kan faktisk virke mot sin hensikt.

Kort eller lang avtale?

Kyoto-avtalens første periode spesifiserte utslipp for kun fem år. Nå står debatten om nye for-

Klimaavtaler burde ligne litt mer på suksessfulle handelsavtaler: Disse har sjelden en utløpsdato, men selvsagt kan de endres om partene blir enige om det.

pliktelser skal vare i fem eller åtte år. Dessverre vil en kortvarig avtale gi liten grunn til å investere. Om avtalen blir kortsiktig er det ekstra viktig at den krever store utslippskutt, for at det likevel skal bli lønnsomt å investere i ny teknologi.

En avtale som har en viss lengde burde bli tøffere over tid, i betydning at hver kvote gir tilatelse for å slippe ut en stadig mindre mengde. Dette er nødvendig for å presse frem ny teknologi, og det er også fornuftig når en tar hensyn til at forventet teknologisk utvikling faktisk vil

gjøre kuttene billigere i fremtiden. EU, derimot, forutså neppe de teknologiske mulighetene i næringslivet da deres kvotepris nylig ble mye lavere enn forventet.

Klima og handel

Hvis det er andre ting som demotiverer investeringer i grønn teknologi, som for eksempel svake patentrettigheter eller beskyttelser av disse, så er det ekstra viktig at klimaavtalen er tøff, ambisiøs og langsiktig, slik at det tross alt lønner seg å investere. Merk derfor at internasjonale avtaler på klima burde være sterkere dersom internasjonale patentavtaler er svake.

Det motsatte gjelder også: Med en kortvarig og lite ambisiøs klimaavtale blir det viktig å motivere grønne investeringer ved å beskytte patenter, redusere handelsbarrierer når grønn teknologi handles over grensene, og kanskje til og med subsidiere slik handel. Klima og handelsav-

taler må dermed sees i sammenheng.

Oppdateringer

Vi vet lite om hvor store kvotene ideelt sett burde være i fremtiden. Denne usikkerheten er blitt brukt som et argument for en kortsiktig avtale, der fremtidige detaljer kan vente til neste runde. Men når slike avtaler demotiverer investeringen, må vi tenke nytt. En bedre måte å gi fremtidig fleksibilitet på, er å ha en langsiktig avtale som kan reforhandles med jevne mellomrom. Hvis reforhandlingene mislykkes, står en igjen med den opprinnelige avtalen. Grønn teknologi er nyttig i begge tilfeller, så en vil ikke forbedre sin forhandlingsposisjon ved å utsette investeringene strategisk, slik tilfellet er for kortsiktige avtaler. Med andre ord burde klimaavtaler ligne litt mer på suksessfulle handelsavtaler: Disse har sjelden en utløpsdato, men selvsagt kan de endres om partene enes om det.*

*I artikkelen «Climate Contracts» i oktoberutgaven av Review of Economic Studies viser jeg at disse resonnementene holder enten utslippskvotene kan handles mellom land eller ikke.

Hver fredag i Aftenposten

Erling Røed Larsen
Professor BI

Kristin Skogen Lund
Adm.dir. NHO

Einar Lie
Professor UiO

Stephan S. Roach
Økonom, Kina-ekspert

Karine Nyborg
Professor i økonomi UiO